

ಕವಿತೆ - ಮಾತುಕತೆ

ಕೆ.ವಿ.ತಿರುಮಲೇಶ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್.ಶ್ರೀರಾಮ್

ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಕವಿ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ. ತಿರುಮಲೇಶರ 'ಅಕ್ಷಯ ಕಾವ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕತೆಗಾರ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್ ನಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರ ಜಂಟಿ ಮಾತುಕತೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನಿಮ್ಮ 'ಅಕ್ಷಯ ಕಾವ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದದ್ದನ್ನೇ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರಹಗಾರ-ವಿಚಾರವಾದಿಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಘೋಷಣೆಯಾದಾಗ ನಿಮ್ಮ ತಕ್ಷಣದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇನಿತ್ತು?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನನಗೆ ಸಂದಾಗ ನನಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಲಿ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ನನಗಲ್ಲ - ನಾನು ಬರೆದ ಅಕ್ಷಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕ 2010ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅದು ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಘೋಷಣೆಯಾದಾಗ, ಅದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಜನ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರಾದರೂ ಕೊಂಡು ಓದುತ್ತಾರೆ - ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಲೇಖಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೂ ಜನ ಓದಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜನರ ಕೈ ತಲುಪುವುದಾದರೆ ಯಾಕಾಗಬಾರದು? ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಆಯಿತು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸರಿಯಾದ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಅಥವಾ

೨

ಸರಿಯಾದ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎದ್ದಾಗ ಅದು ವಿವಾದವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ನಿರಾಳತೆಯ ಭಾವ ಉಂಟಾದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ನಿಮಗೆ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಿಂದೆಯೇ, ಬಹುಶಃ ನಿಮ್ಮ 'ಅವಧ' ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಿತ್ತು ಅನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು. ಈಗ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನಿಮಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ನಿಮಗೂ ಹಾಗನ್ನಿಸಿತೇ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ನನಗೂ ಅನೇಕ ಜನ ಕರೆಮಾಡಿ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಾನದನ್ನು ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಜನ ಕೂತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಅಪ್ರಸ್ತುತ. ಈಗ ನಾನು ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿದರೆ, ನನಗೆ ಸಂದಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದಲ್ಲವೇ? ತಿಳಿದವರು ಕೊಡಮಾಡಿದ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯಾವಾಗ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೇ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಬದಿಗಿಡೋಣ. ಕನ್ನಡ ಲೋಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸೂಚಕಗಳಿವೆ - ನಿಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾರಾಟದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯೆ, ನಿಮ್ಮ ಬರಹಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸಿಗದಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಹಾಗಂತ ಜನ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಓದುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ 'ಅಕ್ಷಯಕಾವ್ಯ' ಪ್ರಕಟವಾಗಲೂ ತುಂಬ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತಲ್ಲವೇ? ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಾದಿರಿ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಹೌದು, ತುಂಬಾ ಕಾಲ ಕಾದೆ; ಬರೆಯಲು ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರ್ಷ, ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವರ್ಷ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಕೊನೆಗೂ 2010ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಇದರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 2002ರಲ್ಲೇ ತಯಾರಾಗಿತ್ತಲ್ಲ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಹೌದು, ಆಗ ನಿಮಗೂ ಇದರ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಹುಕಾಲ ಇತ್ತು. ಪ್ರಕಾಶಕರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು. ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಕಾಲ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ; ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ

ಏನನ್ನೂ ಬರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬೇಕು. ಬದಲಿಗೆ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆದು ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಜ್ಞಾನದಾಹವೆನ್ನಿ. ನನಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ನಾನು ಆಕಾಲಕ್ಕೆ ರೋಲಾನ್ ಬಾರ್ತ್, ಪೂಕೋ, ಡೆರಿಡಾ, ಗ್ರೀನ್ಬ್ಲಾಟ್ ರೀತಿಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ದಿಗ್ಗಜರನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಓದುವ, ಚರ್ಚಿಸುವ ಬಳಗಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದುವು; ಅಂಥ ಕೂಟಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ನೀವು ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ದೂರವಾಗಿದ್ದೀರಿ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಕಾಲ ನಾನು ಕನ್ನಡದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ನಿಮ್ಮ ಗೈರುಹಾಜರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ತಯಾರಾದಾಗ ಪ್ರಕಾಶಕರೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ! ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕಾಶಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಹಿರಿಕಿರಿಯ ಹಲವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ; ಕೆಲವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಎರಡು ವರ್ಷದ ನಂತರ ನೋಡೋಣ ಅಂದರು. ಕಾಲ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಎರಡು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದೆ. ಆದರೆ - ಕ್ಷಮಿಸಿ ಸರ್ ಈಗ ಕಷ್ಟ - ಅಂದರು. ಕಷ್ಟಕಾಲವೇ! ಕವಿತೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಷ್ಟಕಾಲವೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಆನಂತರ ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನದ ರವಿಕುಮಾರ್ ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ನಿಮ್ಮ 'ಅಕ್ಷಯ ಕಾವ್ಯ' ಮೂರು ವಾರಗಳ ಕಾಲ ಸತತ ಟಾಪ್‌ಟೆನ್ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಎಂಟು ವರ್ಷ ಹಿಡಿಯಿತೆನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಇಂಥ ಪುಸ್ತಕ ಟಾಪ್‌ಟೆನ್ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿವೆ ಎನ್ನುವ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತೀರಿ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ, ಖುಷಿಯೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಕವಿತೆಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಟಾಪ್‌ಟೆನ್ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು

ನಿಜಕ್ಕೂ ಭರವಸೆ ನೀಡುವ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿದೆ! ಮೂರು ವಾರ ಅಂದಿರಿ, ಅದೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ. ಆದರೆ, ಹೌದು, ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಖುಷಿಯೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲ. ಇದು ಕವಿತೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ!

... ..

ಶ್ರೀರಾಮ್: ನೀವು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ವಶೀಲಿ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದವರೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಬಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದವರೂ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಫಲಕಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ನೀವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರೂ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವೇನು? ಅದರಲ್ಲೂ ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತೀರಿ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರು ತಮಗನ್ನಿಸಿದ್ದ ಅಸಹಿಷ್ಣುವಿಕೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕ ಎನ್ನುವ ಚರ್ಚೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ಬಣ್ಣ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿವಾಪಸಾತಿ ಎಂಬ ಪ್ರಮೇಯ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯೇ ಆಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲವೂ 2015ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಇವು ಆದಾಗ ನಾನು, ನನಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧ ಇರದಿದ್ದರೂ, ಬಹಳ ತಳಮಳಗೊಂಡಿದ್ದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಆಗದ ಅಸಹಾಯಕತೆಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಳಮಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೇ ಎಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತ್ತು, ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ಸಹಚರರ ಕ್ರಿಯೆಯ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು? ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಗೊತ್ತಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಮಚ್ಚೆ ಉಂಟಾಗದಿರಲೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ? ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದದ್ದೇ ಅಥವಾ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಮರ್ಪಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ

ತುರ್ತಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದೇ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನಿತ್ಯ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಿನವೂ ಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೊಂದು ಬರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವುದು ಸಹಜವಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನಗೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೇ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ವಾಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಸವಾಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಳಮಳವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಆಂದೋಳನ ನಮ್ಮನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಸೀಳಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಪಡೆಯದವರು ಎಂಬುದಾಗಿ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬಲ್ಲರು, ಪಡೆಯದವರು ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿಯಾರು! ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದವರ ಗುಂಪೂ ಇಬ್ಭಾಗವಾಯಿತು - ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದವರು, ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರು ಎಂಬುದಾಗಿ. ಇದು ನನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರಿಗೂ ತಳಮಳದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆಯಬೇಕೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಬಹುದಿತ್ತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಇದು ನಿಮ್ಮದೇ ಕಥೆಯ ಹಾಗಿದೆ. ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೀವು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅಂಚೇ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಹೌದು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನನ್ನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಪಾತ್ರವಾದೆ. ಕಾಫ್ಯಾನ್ ಕಥೆಗಳಂತೆ! ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಅವಾಕ್ಯಾದೆ. ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಶಾಂತತೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀತನವನ್ನು ಇದು ಕದಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ದೃಷ್ಟಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಇಷ್ಟಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಸುದ್ದಿಯಾದಾಗ ನನ್ನ ಸಹಜ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಲೇಖಕನಿಗೆ ಗೊಂದಲವನ್ನು ತರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು ಅಥವಾ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಣ್ಣತನದ ಮಾತಾಗುತ್ತಿತ್ತು -

ಹಾಗೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವಾದವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನನ್ನತ್ತಲೇ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ನನಗೆ ಬೇಡದ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಿಸಿ ವಿಷಯವಿದೆ. ನನಗೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಹಲವು ಬಂದಿದ್ದುವು: ಕುಮಾರನ್ ಆಶಾನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ - ಹೀಗೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಫಲಕಗಳು ನನ್ನ ಮನೆ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಧೂಳು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದುವು. ಒಂದು ದಿನ - ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ - ನಾನು ಈ ಫಲಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಚೀಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಕಸದ ಚೂತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಿರ್ಮಲಳಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಬಿಸಾಕಿದ ಫಲಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಗೌರವವಿತ್ತು. ಈ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಯಾಚಿಸಬೇಕು!

ನಾನು ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಿದೆ ಅನ್ನುವುದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೂ ಕೋಪವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಷೋಕೇಸು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಘೋಷಿಸಿದರೆ ಸಾಕೇನೋ? ಈ ಚಿತ್ತಾರಗಳೂ ಸಂಭ್ರಮಗಳೂ ಏನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬರಹಗಾರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ವಿವಾದ ಬೆಳೆದಾಗ ನಾನು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದೆ! ನನ್ನ ಬಳಿ ಈ ಇತರೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಫಲಕಗಳು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಇದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ - ಬದಲಿಗೆ ನನ್ನ ಖಾಸಗಿ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತೂ ಇದೆ. ನಾವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಮಾನವಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ನಾವಾಗಿರುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ನಂಬಿಕೆ - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿದೆ. ಜನರು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡುವುದೂ ನನ್ನ ಹೊಣೆಯೇ. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಪಾಡಬೇಕು, ಬೆಳೆಸಬೇಕು, ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಾಕ್ರೆಟಿಸ್ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೂಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ನೀವು ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಿರಿ. ಡಾ. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರೂ (ಬಹುಶಃ ಭಿನ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮರಣದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೇ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಹೌದು. ಯಾರೂ ಕೇಳುವ ಮುನ್ನವೇ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈ ರೀತಿಯ ರೂಢಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೇನೋ. ಇದು ಬೇಕೆಂದೇ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಾಡಿತೆಂದು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವಕುಲದ ಮೇಲಿನ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಆಲೋಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಬಹುಶಃ ಈ ರೀತಿಯ ಹತ್ಯೆಯೂ ಹಿಂದೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ.

ತಿರುಮಲೇಶ್: ನನಗೆ ಹಾಗನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೂ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳು ಕಾಣದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ವಿಶಾಲಪ್ರದಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೊಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆಯದೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಯಾರೋ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಾಗಲೂ ಅವರು ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನೆಲ್ಲೋ ಓದಿದೆ. ನಿಜವೇನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಇದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಡಾ. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾದಾಗ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವಲ್ಲವೇ? ಡಾ. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರ ವಿಷಯವಾದರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು; ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ನಿಷ್ಠೆಯತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪತ್ರಚಳುವಳಿ ನಡೆಸಬಹುದಿತ್ತು. ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ: ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೆಂದರೇನು? ಒಂದು ಫಲಕ, ಒಂದು ಚೆಕ್ಕು, ಹಾಗೂ ನೀವಿನ್ನೂ

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಶಾಲು, ಒಂದು ಹಾರ. ಇದಲ್ಲದೇ ಬೇರೇನು? ಹೀಗಾದಾಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿರುವುದು ಕೃತಿಗೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಿರುತ್ತೆ? ಹೆಸರು, ಪುಸ್ತಕ ವಿಕ್ರಯ, ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದ ಅನುವಾದ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತವಲ್ಲ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದರಿಂದ ಗಮನವು ಕೃತಿಯಿಂದ ಕೃತಿಕಾರನತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಗೌರವ ಸಂದದ್ದು ಕೃತಿಗಲ್ಲವೇ? ಆ ಕೃತಿಯ ಗತಿಯೇನು? ಕೃತಿಗೆ ಸಂದ ಗೌರವದ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?

ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಾಪಸಾತಿ ಘಟನಾವಳಿಯಿಂದ ಗಮನವು ಕೃತಿಯಿಂದ ಕರ್ತೃವಿನತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧಿಸಿತು ನಿಜ. ನಾನು ಘಟನಾವಳಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು - ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕದವರು, ಸಿಕ್ಕದವರು, ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದವರು, ಹಿಂತಿರುಗಿಸದವರು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸದೆಯೇ -- ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯದೆಯೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ - ಕೇವಲ ಲೇಖಕರಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಾಗಿ - ಇದನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು ಎಂಬ ಕುರಿತು.

... ..

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರು - ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಕಾರ್ನಾಡ, ದೇವನೂರ ಎಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡ - ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಕಾವೇರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾರ್ನಾಡರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ತೆಗೆದ ನಿಲುವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನೀವು ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣವಿದೆಯೇ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ನಾನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೆಸೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗಿ ಕಾಸರಗೋಡನ್ನು ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಒಂದು ದಿನ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದರು ಕೂಡ. ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಕಮೂನ

Stranger ಓದಿದಾಗ ನನಗೂ ನನ್ನ ಬಂಧನ, ಜೈಲು ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಿಂಡಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ನನ್ನ ಎಳೆಯವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದೆ. ಚುನಾವಣೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಪರವಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಾನು ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೆ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆದರದಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ಪಾಸುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಊಳಿಗದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ. ನಾನು ದಲಿತನಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದೆ. ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಲೀ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ನನ್ನ ಹಿರಿಯರ ಆಶಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ನನಗೆ ವಿದ್ಯೆಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು - ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆ. ಓದಿನ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬ ಮುಕ್ತಚಿಂತಕ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಡಪಂಥದ ಕಡೆಗೆ ವಾಲುವವನಾಗಿದ್ದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಶೋಷಿತರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದರ ಪರವಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಮುಂಚಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಈ ಒಲವುಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ನಾನು ಚಿಗುವೆರಾ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಚಿ ಎಂದರೆ ಗೆಳೆಯ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಪುಳಕಿತಗೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಾನು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಅರಿವೂ ಒಲವೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ನನಗೆ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಬರವಣಿಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಸೃಜನಶೀಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ನಾನೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ. ನನ್ನ ಬರಹಗಳನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಇದು ವೇದ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಕ್ತಚಿಂತನೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬರಹಗಳ ಗಹನತೆಯನ್ನೂ ಇದು ತಿಳಿಯಾಗಿರಬಹುದು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಕಾವೇರಿಯ ವಿವಾದವಾದಾಗಲೂ ನೀವು ಆ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ

ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿರಿ.

ತಿರುಮಲೇಶ್: ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನವನೇ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗಾಯಿತು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಊರು ಈಗ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಾಸರಗೋಡು. ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವನಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ಸಹ-ಬರಹಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಡನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರ್ನಾಡರ ಉಡಾಘೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯ (ನನಗದು ಹಾಗೆನಿಸಿತ್ತು) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಆ ಬರಹವನ್ನು ನಾನು ಬರೆದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಟೀಕಿಸಿದುದು ಉನ್ನತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂತು ನೆಲದ ನಿಜ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲೇಖಕರ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಕಾರ್ನಾಡ ನನ್ನ ಧಾಳಿಗೊಳಗಾಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಕಾರ್ನಾಡರಾಗಲೀ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಲಂಕೇಶ್ ಎಲ್ಲರೂ ನನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಾದ ಬರಹಗಾರರು. ನಾನು ಬರೆಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರಾಗಲೇ ಹೆಸರುವಾಸಿ ಬರಹಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಟಕಗಳು ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವೇ. ನನಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಆ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದುದು. ಅದು ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು ನಿಜ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಬರೆದೆ, ಆದರೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೂಡಲೇ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಬಾರದಿತ್ತು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ದುಡುಕಿನಿಂದ ಬರೆದದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಕಾವೇರಿಯ ತೀರ್ಪು ಬಂದಿತ್ತು. ಯಾರೋ ಟಿಪಿ ವರದಿಗಾರರು ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಫೋನುಮಾಡಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಕಾರ್ನಾಡರು ಏನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ವಿವಾದ ಸುರುವಾದದ್ದು ಹಾಗೆ. ಕಾರ್ನಾಡರು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ, ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಭಾವನಾಹೀನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು ಎಂದು ನನ್ನೆನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದಾಗ ಹೊರನಾಡ ನನ್ನಂಥ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಚ್ಚು ಭಾವುಕರಾಗುತ್ತೇವೆ!

ಈ ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮದವರಾದರೂ ಯಾಕೆ ಕಾರ್ನಾಡರನ್ನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಹೋಗಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೇಳಬೇಕಿತ್ತು? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ನಾಡರ ಪಾತ್ರವೇನು? ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದೂ ಅದುವರೆಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಕಾವೇರಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡವರಲ್ಲ, ನೀರಿನ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿದ್ದೂ ನಾನು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂವೇದನಾಶೀಲನಾಗಿ

ಇದ್ದೇನೋ, ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದೇನೋ? ಬಹುಶಃ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೆರದೆಯೇ ನಾನು ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ನನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಮಹಾಪೂರವನ್ನು ಹರಿಯಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೇನೋ. ನಾನು ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಇಡೀ ಲೇಖನವನ್ನು ಕಾರ್ನಾಡರನ್ನು ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಬರೆದದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಲೇಖನವನ್ನು ಲೇಖಕರಿಗೊಂದು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಕರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು.

ಕೆಲವರು ಆಗಾಗ ಮುಖ್ಯ ವಾರ್ತೆಯಾಗುವಂತಹ ಕೋಮುವಾದವೇ ಮೊದಲಾದ - ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು. ಕಾರ್ನಾಡ್ ಅಂಥವರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅದನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಕೋಮುವಾದ ಖಂಡನಾರ್ಹ; ಅದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತದೆ; ನಾನೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವೇ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೊರೆಯುವ ಕೀಟ ಅದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ತಳಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಆ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಸರಣಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಂತಿದ್ದುವು: ನೀವು ಯಾವುದಾದರೂ ಶಾಲೆಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದೀರಾ, ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳ ಜೊತೆ ಇದ್ದೀರಾ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ. ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ಈ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮೂಲತಃ ನನ್ನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನು ರೈನರ್ ಮರಿಯಾ ರಿಲ್ಕೆಯ ಕಾದಂಬರಿ The Notebook of Malte Laurids Brigge ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. (ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಕೂಡ.) ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕರಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಇಂಥಿಂಥ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ರಿಲ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಡವರ ಚಾಳುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿರಿ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನನ್ನ ನೆನಪು... ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಎಲೀಟಿಸ್ಟ್ ಲೇಖಕರು ಈ ತಳಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿತು, ಹಾಗೂ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಲು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿವೆ - ವಸತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಜೈಲುಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಬರುವಾಗಲೂ ಬಡಿಯುವ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹೃದಯಗಳೆಷ್ಟು? ಫೇಲಾದವರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ. ಯಾರು ಕಾರಣ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ? ಜಾತಿಮತವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವು. ಆದರೆ ಸದ್ದುಗದ್ದಲ ಉಂಟುಮಾಡದೇ ಇರುವ ವಿಷಯಗಳು. ಜನರನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತರಬೇಕಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇದು ನನ್ನ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಆದರೆ ನೀವು ಯುವ ಲೇಖಕರ ಜೊತೆ ಬ್ಲಾಗುಗಳಲ್ಲಿ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ - ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಗಾದೆ ತೆಗೆಯುತ್ತೀರಿ. ನೀವು ಪತ್ರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಇವು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿನ ಅರ್ಥವೇನು? ನೀವು ಯುವ ಜನಾಂಗದ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಾ, ಏನು ನೀವು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಿ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತಾಡುವ ವಿಷಯಗಳು ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ. ಈ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರವೇಶವಾದ್ದು ನಾನು ಭಾರತದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಾಗ - ಮೊದಲಿಗೆ ಅಯೋವಾದಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಯೆಮೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪರ್ಕವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಸರಿ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಂತೂ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಗೆಳೆಯರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೆ. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದುವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಂಡಸಂಪಿಗೆ. ನಾನು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಕನ್ನಡ ಜನರನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಕೆಂಡಸಂಪಿಗೆಗೆ ಬರೆಯತೊಡಗಿದೆ.

ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ನೆಟ್ ಮಾಧ್ಯಮ ತುರ್ತಿನ, ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ. ಓದುಗ ಏನಾದರೊಂದನ್ನು ಓದಿದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೇ, ಹೆಚ್ಚು ಯೋಚಿಸದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಹುದಾದ ಮಾಧ್ಯಮ. ಕೆಂಡಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಮಿಕರು, ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರಿನವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು - ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಾನಿದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದೆ ಕೂಡ. ಓದುಗರು ನನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರಾಗಲೀ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾನು ಯೆಮೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾದ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಬರೆದರೆ (ಯೆಮೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಕಾಗದದ ಮೇಲಿತ್ತಾದರೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು

ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ) ಯಾರೋ ನನ್ನನ್ನು ಗೇಲಿಮಾಡಿ - ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಅಂದರೇನು, ಅಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳಿಲ್ಲವೇ? - ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಮೊದಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎರಡನೆಯದನ್ನೂ ಆದರೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅಸಹನೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ತಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ವಾದವಿವಾದಗಳು ಅಧಃಪತನಕ್ಕಿಳಿದು ಮುಖ್ಯವಿಷಯದ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾನು ಆಗ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕಾಕಾಲಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಡಾರ್ವಿನ್‌ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿರೋಧವಿತ್ತು. ಆದರೀಗ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನನ್ನು ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲ! ಡಾರ್ವಿನಿಸಂ ಕುರಿತು ಬರೆದರೆ ಯಾರೋ, ಎಲ್ಲೋ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆರಗಲು ತಯಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ನನಗೆ ಈ ಮೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಳಿಸಿದ - ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ವಾದವೊಂದೇ ಇದೆಯೇನು? ಎಂದು. ನಾನು ಇಲ್ಲ, ಇದೊಂದೇ ವಾದವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಇದು ಉತ್ತಮ ವಾದ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಆತ ದೇವರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟವ. ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಆತ - ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉಗಿಯುತ್ತೇನೆ - ಎಂದು ಬರೆದ. ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆ ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿದಿತ್ತು ನೋಡಿ! ಹೀಗಾದಾಗ ನಾನು ನನ್ನ ಭುಜ ಕುಲುಕಿ, ಮಾತನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದದ್ದಾದರೂ ಏಕೆ? ಏಕೆಂದರೆ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದೂ ಕೆಲ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಡಾರ್ವಿನ್ ವಿಕಸನ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅವನು ಅವತರಣ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಕಸನ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಪರಿಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಆದರೆ ಅವತರಣ ಹಾಗಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾರ್ವಿನ್ 'ಅತೀ ಬಲಶಾಲಿಯ ಉಳಿವು' ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು 'ಸಹಜ ಆಯ್ಕೆ' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು. ಬಲಶಾಲಿ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದಲ್ಲ, ಹೊಂದಿಕೊಂಡವನು ಬಾಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದು. ನಾವು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ.

ಇವು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳು ಹೌದಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪುಗಳು! ನನಗೆ ಇದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾತುಕತೆ ಜಗಳವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಭಾಷೆ ಹೊರಬಂದಾಗ ನಾನು ಕೈಚೆಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನು ಮಾಡಲು

ಸಾಧ್ಯ? ನಾನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಸಂವಾದ ಮಾಡಲು ತಯಾರಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ. ನಾನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿರೋಧಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆಪಾದನೆಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಕಂದಾಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದೆ, ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನುಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ಇದು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಚರ್ಚೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಆಯತಲ್ಲವೇ?

ತಿರುಮಲೇಶ್: ಹೌದು ಹೌದು... ತುಂಬಾ ಮೊದಲು. ಆದರೂ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನಾನು ಜನರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬುದ್ಧಿಹೇಳುವುದು ದೊಡ್ಡಮಾತು, ಬದಲಿಗೆ ಜನರ ಜತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ ಅನ್ನಬಹುದು. ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮ್: ನೀವು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಿಲುವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡುವುದು ಅದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಗಾಢವಾಗಿ ಕಾಡಿವಾಗ. ಈ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯುವಜನಾಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾರ್ಕಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ ನೀವು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಸಮಯ ವಾರ್ತಾಲಾಪ ಮಾಡಲು ತಯಾರಿದ್ದೀರಿ.

ತಿರುಮಲೇಶ್: ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಷರಲೋಕ ತೆರೆದಲೋಕ -intra mural. ಇದು ಸಮಾಜದ್ದೇ ಭಾಗ. ಅಕ್ಷರಲೋಕವೆಂದರೆ ಶಾಲೆಯ ತರಗತಿಗಳು, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಲೋಕ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ಇಂದು ಇದು ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವೇ ನಮ್ಮ ತರಗತಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಚರ್ಚೆಯೂ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದೂ ನಿಜ - ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಕೂತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು, ವಿಧ್ವಾಂಸರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಬೇಕು, ಸಹಪಾಠಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು - ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀವು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಓದಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ಸಮಯ ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ದೇಣಿಗೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಚರ್ಚೆಯೂ ಬೇಕು, ಏಕಾಂತವೂ ಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದಿರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಕೂತು ಯೋಚಿಸಲು ಸಮಯವೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಯೋಚಿಸಲು ಕೂತರೆ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಓದನ್ನು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ವದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಏಕಾಂತವೂ ಬೇಕು ಲೋಕಾಂತವೂ ಬೇಕು.

...

ನೀನಾಸಮ್ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ

ನೀನಾಸಮ್ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ 2017-18ನೇ ಸಾಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ 2017 ಜೂನ್ 24, 25 ಮತ್ತು 26ರಂದು ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಯಿಸಿ 20 ಮಂದಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜುಲೈ 15ರಂದು ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ 38ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ತರಗತಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಜುಲೈ 16ರಂದು ನಡೆದ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ನೆನಪಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ದಿ. 18ರಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಹಾಗೂ ದಿ. 20ರಂದು ಕೆ.ವಿ.ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರಂಗಸಮೂಹದವರು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ 'ಸಂದೇಹಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' ನಾಟಕ ಇವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಜಾರಾಮ ಮುಂಡಿಗೇಸರ ಅವರು ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳನ್ನು ಕಥಿಸಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. 'ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಲಿತು ಆಗಸ್ಟ್ 16ರಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು (ನಿರ್ದೇಶನ: ಬಿ.ಆರ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಐತಾಳ, ಸಹಾಯ: ಗುರುರಾಜ ಐತಾಳ). ದಿ. 14ರಂದು ಕಿನ್ನರಮೇಳ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ತೋಳ್ಪಾಡಿಯವರ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ದಿ. 22ರಂದು ಕೋಲಾಟಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯ 'ಅಡಡಡ ಗುಡುಡುಡು' ಎಂಬ ಕಿರುಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು (ನಿ: ಫಣಿಯಮ್ಮ ಎಚ್.ಎಸ್.). ಆನಂತರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ತಲವಾಟ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಸಾಧನ ಕಮ್ಮಟ ಹಾಗೂ ಎಂ.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಿಂದ ಬೆಳಕಿನ ವಿನ್ಯಾಸದ ತರಗತಿಗಳು ನಡೆದವು. ಮಂಜು ಕೊಡಗು ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಲಾಲ್ ರಾಯ್ ಅವರ 'ನೂರ್ ಜಹಾನ್' ನಾಟಕದ ತಾಲೀಮು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 24 ಮತ್ತು 25ರಂದು ಇದರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಡೆಯಲಿವೆ.

ತೀಸ್ತಾ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ಸ್ವಗತ

ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕೋಮುವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ ತೀಸ್ತಾ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು 'ಸಂವಿಧಾನದ ಕಾಲಾಳು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಬದುಕಿನ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಅವರ ಕೃತಿಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೂ ಅದೇ - Foot Soldier of the Constitution; A Memoir (Left Word, New Delhi - ಪುಟ 221. ಬೆಲೆ ರೂ. 295). ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಕೃತಿ ಆತ್ಮಕಥನದಂತೆ ಓದಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬ, ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಪುಟಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ನೆನಪುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ಬಹುಭಾಗ ಕೋಮುವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ತೀಸ್ತಾ ಎಂಬುದು ಭಾರತ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿಯುವ ಒಂದು ನದಿಯ ಹೆಸರು. ಅದು ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೋ ತೀಸ್ತಾ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪಾರ್ಸಿ ಹೆಸರು ಎಂದು ಹಲವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದ್ದು ಗುಜರಾತೀ ಮೂಲದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಒಂದು ಒಂದು ಕುಟುಂಬ. 1962ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ತೀಸ್ತಾ, ಬೆಳೆದದ್ದು ಓದಿದ್ದು, ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದದ್ದು ಮತ್ತು ಈಗ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಎಲ್ಲ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ. 1983ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ತಂದೆ ಅತುಲ್ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅತುಲ್ ಅವರ ತಂದೆ ಎಂ.ಸಿ. ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್, 1950ರಿಂದ 1963ರವರೆಗೆ ಭಾರತದ ಅಟಾರ್ನಿ ಜನರಲ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಭಾರತದ ಬಾರ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಚೀಫ್‌ಮನ್ ಕೂಡ ಆಗಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಎಂ.ಸಿ. ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ವಿಶ್ವರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಪರ ವಾದ ಮಂಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು.

ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಎಂ.ಸಿ. ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ಅವರ ತಂದೆ ಚಿಮನ್‌ಲಾಲ್ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್, ಅಮೃತ್‌ಸರದ ಜಲಿಯನ್‌ವಾಲಾ ಭಾಗ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತನಿಖೆಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ ವಿಚಾರಣಾ ಆಯೋಗ 'ಹಂಟರ್ ಕಮಿಷನ್'ನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಜಲಿಯನ್‌ವಾಲಾಭಾಗ್ ಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದ ಜನರಲ್ ಡೈಯರ್ಸ್ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತಾನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಚಿಮನ್‌ಲಾಲ್ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ದಲಿತ ನಾಯಕ ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಆಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. 1924ರಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ 'ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಹಿತಕಾರಿಣಿ ಸಭಾ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಚಿಮನ್‌ಲಾಲ್ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ತೀಸ್ತಾ ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, ಅವರದ್ದು ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವದ ಉಸಿರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕುಟುಂಬ. 1975ರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಆಂತರಿಕ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಘೋಷಿಸಿ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಮನೆ, ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. 'ಈಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಘೋಷಿತ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತಹ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆ ದಿನಗಳ ಹೋರಾಟದ ಹುರುಪು ಇಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತೀಸ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ 60).

ಮುಂಬಯಿಯ ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ತೀಸ್ತಾ 1984ರಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ ರುಸ್ಸಿ ಕರಂಜಿಯೂ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ ಮುಂಬಯಿ ಪತ್ರಿಕೆ 'ದ ಡೈಲಿ'ಯಲ್ಲಿ ವರದಿಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಿಂದು ಕೋಮುವಾದ ದಿನೇ ದಿನೇ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತತೊಡಗಿದ್ದ ದಿನಗಳು ಅವು. ಭವಿಷ್ಯವನ್ನುವುದು ನಾಗರಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಕಾದಿರುವ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಕೇಡುಗಾಲ ಎಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಜಾರ್ಜ್ ಆರ್ವೆಲ್‌ನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕತೆ ನಡೆಯುವುದೂ 1984 ರಲ್ಲಿ. ಇದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತೀಸ್ತಾ 1984ರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅಪಶಕುನಗಳಂತೆ ಈಗ ಹಿನ್ನೋಟದಲ್ಲಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಾಳ್ ಧ್ಯಾಕರೆ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಪುಡಾರಿ

1966ರಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾ ದುರಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯರ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಅಸಹನೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ತಳಹದಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡು ಶಿವಸೇನೆ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಶಿವಸೇನೆ ತನ್ನ ಮರಾಠಿ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಸಲೀಸಾಗಿ ಹಿಂದುಕೋಮುವಾದದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡು ಮುಂಬಯಿ ಮತ್ತಿತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ ಶುರುವಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವರ್ಷ 1984. 1984ರ ಆ ಕೋಮುಹಿಂಸೆ ಕುರಿತ ತನ್ನ ವರದಿಗಳು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು ಎಂದು ತೀಸ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಅಮೃತಸರದ ಸ್ವರ್ಣಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಠಿಕಾಣಿ ಹೂಡಿದ್ದ ಸಿಖ್ ಉಗ್ರಗಾಮಿ ಜರ್ನಲ್‌ಸಿಂಗ್ ಭಿಂದ್ರನ್‌ವಾಲೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡು 1984ರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಸೈನಿಕರು ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅದರ ರೊಚ್ಚು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೋ ಎಂಬಂತೆ, 1984 ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ವಾರ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಸಿಖ್ ಅಂಗರಕ್ಷಕರೇ ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಕೊಂದರು. ಈ ಹತ್ಯೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿ 1984 ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವೆಡೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಾಣದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಭೀಕರವಾಗಿ ಸಿಖ್ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಾಚಾರ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಧಾನಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡೇ ಹಗಲು ನಡೆದ ಈ ಹಿಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತಟಸ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷವೇ ಸಿಖ್ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿತ್ತು. 1984ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಭೋಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕದ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಬೈಡ್‌ನ ಸ್ಥಾವರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸೋರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಂದಾಜು 10000 ಜನ ಸಾವಿಗೀಡಾದರು. ಸ್ವರ್ಣಮಂದಿರದ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವೇ ಕೈಕೊಂಡ ಕ್ರಮ; ಆನಂತರ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಿಖ್ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು; ಸರ್ಕಾರ ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿತ್ತು. ಭೋಪಾಲ್ ಗ್ಯಾಸ್ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದುರಂತಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರನಾದ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಬೈಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಈ ಎಲ್ಲದರ

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೋ ಸರಕಾರ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿತ್ತು; ಅಥವಾ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ವಿರುದ್ಧ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾಬೈಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹೀ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, 1984, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರೀತ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸರಕಾರ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ತನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದು, ಜನವಿರೋಧಿ ಆರ್ಥಿಕ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ತೊಡಗಿದ ವರ್ಷ; ಆ ಸಂದಿಹಾಲದಲ್ಲೇ ಹಿಂದೂ ಕೋಮುವಾದವೂ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿತ್ತು. 1984ರಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಮುಂಬಯಿ ನಗರದ ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರಕರ್ತ ಜಾವೆದ್ ಆನಂದ್ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಜಾವೆದ್ 'ದ ಡೈಲಿ'ಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮದ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವಾದ ಭಿವಂಡಿ ಪಟ್ಟಣದ ಭೀಕರ ಕೋಮುಗಲಭೆಯ ಕುರಿತು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಜಾವೆದ್ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕಾಳಜಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಗಾಢವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅವರು ಬಾಳ ಸಂಗಾತಿಗಳಾದರು.

1984ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಪುಂಡರಿಂದ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಿವಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಂದರ ಒಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ 27 ಮಂದಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲಲಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೀಷಣತೆಗಳಲ್ಲಿ 1984ರ ಭಿವಂಡಿಯ ಕೋಮುಗಲಭೆ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ತೀಸ್ತಾ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಭಿವಂಡಿ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ ನಡೆದ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಭಾರಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪೋಲಿಸರ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗಿನ ದ್ವೇಷ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಈ ತಥಾಕಥಿತ 'ಕೋಮುಗಲಭೆ'ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು 'ಕೋಮುಗಲಭೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಂತೂ ರೂಢಿಯೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಗಲಭೆ ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಸಮಬಲದ ಎರಡು ತಂಡಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹಿಂದು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಹೊಡೆದಾಟಗಳೇ ಅಲ್ಲ. ಅವು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ

ಏಕಮುಖವಾದ ಹೊಡೆತ, ಬಡಿತ, ಲೂಟಿ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಯಾವುದೇ 'ಕೋಮುಗಲಭೆ'ಗಳಲ್ಲೂ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾವು ನೋವು, ಅಂಗ ಊನ, ಆಸ್ತಿ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ. ಈ ಗಲಭೆಗಳು ನಿಲುಗಡೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಗಳಾಗಿ ಬಂಧಿತರಾಗುವವರಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುಸ್ಲಿಮರದ್ದೇ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಹಿಂದೂ ಕೋಮುವಾದ ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು 'ಕೋಮುಗಲಭೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಪರಿಪಾಠ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಇದು ಅಸಹಾಯಕರ ಮೇಲೆ ಬಲಾಢ್ಯರು ನಡೆಸುವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕುವ ಸೋಗಲಾಡಿತನವೇ ಹೊರತು ತಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ತೋರುವ ಅಸಡ್ಡೆ ಅಲ್ಲ.

ದೇಶವನ್ನು ಕಂಗೆಡಿಸಿದ ಹಲವು ಘಟನೆಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಂಭವಿಸಿದ 1984ಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಮೊದಲು, 1983ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯದ ನೆಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಊರಿನ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಶಿಬಿರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಬಂಗಾಳಿ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವಲಸಿಗರ ಮೇಲೆ ರಾತ್ನೋರಾತ್ರಿ ಧಾಳಿ ನಡೆದು ಅಧಿಕೃತ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ 3023 ಜನರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಗಿತ್ತು. ಅಸ್ಸಾಂನ ಹಿಂದೂ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ವಲಸಿಗರ ಮೇಲೆ ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ ನಡೆದ ಈ ಧಾಳಿ 'ಕೋಮುಗಲಭೆ' ಅಂತೂ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ. 2002ರ ಗುಜರಾತ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ, ಸಮರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿವಾದದ ಹಾಗೆ ದೆಹಲಿಯ 1984ರ ಸಿಖ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಎದುರಾಳಿಗಳ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸುವವರು ಅಸ್ಸಾಂನ ನೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಗ್ಗೊಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀಸ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕೊಲೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಲೆಗೆ ಸಮರ್ಥನೆಯೂ ಅಲ್ಲ; ಪರಿಹಾರವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮೂರು ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು - 1984ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ, 2002ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು 1983ರಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿ - ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ಒಂದೋ ಹಿಂಸೆ ಎಸಗುವ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೀವಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ತನ್ನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಈ ಅನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗೇಡಿತನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದನ್ನೇ ತೀಸ್ತಾ ಈಗ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

1991ರಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ

ಆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿರುವ ಕೋಮು ಸಂಬಂಧ ಕುರಿತು ಮೊದಲು 'ದ ಡೈಲಿ' ಮತ್ತು ಅನಂತರ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್' ಹಾಗೂ 'ಬಿಸಿನೆಸ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪ್ರವಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಓರ್ವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಗ್ರಹಸ್ಥ ರವೂಫ್ ವಲಿಯುಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದರು. ವಲಿಯುಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಪ್ರತಿಭೆ, ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಬ್ದುಲ್ ರಶೀದ್ ಎಂಬ ಆ ಕಾಲದ ಕುಖ್ಯಾತ ಮಫಿಯಾ ಡಾನ್ ಜೊತೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮಣೆಹಾಕುವುದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಳುವುದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ನಾಯಕತ್ವ ಈಗ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದ ಒಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ವಲಿಯುಲ್ಲ ಕೊಲೆಯಾಗಿದ್ದರು!

1992 ಡಿಸೆಂಬರ್ 6ರಂದು ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಧ್ವಂಸವಾಯಿತು. ಅದೇ ದಿನ ಸಂಜೆ ಭಾರತದ ವಾಣಿಜ್ಯ ರಾಜಧಾನಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ 'ಕೋಮುಗಲಭೆ' ಅರ್ಥಾತ್ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ 1993ರ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ ಮುಂತಾದ ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ದಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕುರಿತು ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಭಯ, ಅಪನಂಬಿಕೆ, ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ತಿರಸ್ಕಾರದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದವು. 1992 ಮತ್ತು ಅನಂತರ, ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಲು ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಹಿಂಜರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವದ ತಾಕೀತು ಇಲ್ಲದೆಯೂ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಸೆನ್ಸಾರ್‌ಶಿಪ್ ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡವು. ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಜಾವೆದ್‌ಗೆ ಪತ್ರಿಕಾ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಗತೊಡಗಿತು. ದಿನೇ ದಿನೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳ ವಿವರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಹಿಂಸೆಯ ಕುರಿತು ರೋಚಕವಾದ ವರದಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಪು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಈ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾದವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವ

ಕಾಳಜಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿತ್ತು. ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಜಾವೆದ್ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಕರ್ತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೊರೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. 'ಬಿಸಿನೆಸ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದ ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಾರ್ತಿ ಯಾಗಿದ್ದ ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು 'ಸಂಡೇ ಒಬ್ಸರ್ವರ್'ನ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಜಾವೆದ್ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಜೊತೆಯಾಗಿ 'ಸಬರಂಗ್ ಕಮ್ಯುನಿಕೇಷನ್ಸ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ 'ಕಮ್ಯುನಲಿಸಂ ಕಂಬ್ಯಾಟ್' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸತೊಡಗಿದರು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನವಾಗುವ ಬದಲು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಕೈಗೂಸಾಗಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ, ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಹಿಂಸೆ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಧಾನ ಸಮಕಾಲೀನ ಬದುಕಿನ ಈ ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ 'ಕಮ್ಯುನಲಿಸಂ ಕಂಬ್ಯಾಟ್' ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಎಪ್ರಿಲ್ 2000ದ ಸಂಚಿಕೆ 'ಫ್ಯಾಸಿಸಂ ಜೊತೆ ಮುಖಾಮುಖಿ' – Face to face with Fascism – ಎಂಬ ಮುಖಪುಟ ವರದಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ವರ್ಷ ಬಕ್ರಿದ್ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಗೋ ಸಂರಕ್ಷಕರು ಗೋ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಅಕ್ರಮ ನಾಕಾಬಂದಿ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಗೋ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಧಾಳಿ, ದರೋಡೆ ಮತ್ತು ಹೊಡೆತ ಬಡಿತಗಳಿಗೆ 17 ವರ್ಷದಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ದಾದ್ರಿ ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ನ ಲತೇಹಾರ್ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಉನಾಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನಡೆದ ಭೀಕರ ಹಿಂಸೆ ಹಠಾತ್ತನೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ ದುರ್ಘಟನೆ ಎಂಬಂತೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು ನಿಂತ ಜನಗಳ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯ ಮುನ್ನೂಚನೆ ನಮಗೆ ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಮೊದಲೇ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ (ಪುಟ 19). ನಗರಗಳ ಒಳಗೆ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ, ಎರಡು ಸಮುದಾಯ ಗಳವರನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ದೂರವಿರಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವೂ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಈಗ ದೇಶದ ಇತರಡೆಗಳಲ್ಲೂ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದು, ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಾಣದಷ್ಟು ಭಯ ಆತಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಬದುಕುವಂತಾಗಿದೆ. 1980 ಮತ್ತು ಅನಂತರದ

ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡುಬಂದ ರಾಮಜನ್ಮಭೂಮಿ ಚಳುವಳಿಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಜಾತಿ, ಪಂಥ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೀರಿ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ನಡೆದ ಸಭೆ, ಮೆರವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ನಾಯಕ ಎಲ್.ಕೆ. ಅದ್ವಾನಿ ಅವರ ರಥಯಾತ್ರೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿ ಲಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದೋ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಖಬರ್‌ಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ತೊಲಗಲಿ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಸಾಧ್ವಿ ಋತಂಭರಾ ಎಂಬ ಸಂತ (?) ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಬಾಬರನ ಸಂತತಿ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಹೀಗೆ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಜಾತಿ, ಮತ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಭೇದ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ, ಭಾರತದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳಿಪಟವಾಯಿತು. ರಾಮಜನ್ಮಭೂಮಿ ಚಳುವಳಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ತೀಸ್ತಾ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಕ್ಕೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷವಾಗಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಕಪಟ ರಾಜಕೀಯವೂ ಕಾರಣವಾದದ್ದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. 1985ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ದಿಡೀರ್ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆದ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆ ಶಾಬಾನೂ ತನ್ನ ಮಾಜಿ ಪತಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಜೀವನಾಂಶ ಕೊಡಿಸುವಂತೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡಿದ್ದರು. ಈ ದಾವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೇಲ್ಮನವಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟು ಶಾಬಾನೂಗೆ ಅವರ ಪತಿ ಜೀವನಾಂಶದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿತು. ಈ ತೀರ್ಪು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹುಯಿಲು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವಿಭಾಗವೊಂದು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಮಣಿದು ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದಿತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನಾಂಶ ಕುರಿತ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ಮಸೂದೆಯೊಂದನ್ನು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಕಾನೂನಾಗಿಸಿದರು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಹಿಂದು ಮತೀಯವಾದಿಗಳಿಗೆ ಇಂತಹದೊಂದು ಪ್ರಚೋದನೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ಮತೀಯವಾದಿ ನಾಯಕರು ತಾವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಶಾಬಾನೂ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತೀಯವಾದಿ ನಾಯಕರುಗಳ ದುರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ, 1986ರ

ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ, ಕೋರ್ಟು ಆದೇಶದಂತೆ ಬೀಗ ಜಡಿದಿದ್ದ ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ರಾಮಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಶಿಲಾನ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದೂ ಮತೀಯವಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತೀಯವಾದಗಳ ಗದ್ದಲವೇ ಜೋರಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ದನಿಗಳು ಅಡಗಿಹೋದವು. 1986ರ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಶಿವಸೇನೆಯ ನಾಯಕ ಬಾಳ್ ಥಾಕರೆ ಹಿಂದುಗಳು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ಅದು ಸರಕಾರದ ದುರಾಡಳಿತ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕರೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಥಾಕರೆ ಅವರ ಈ ಬೆದರಿಕೆ ಬಹುತೇಕ ಬಡವರೂ ಅಸಹಾಯಕರೂ ಆಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿತ್ತು. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಜಾವೆದ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪತ್ರಕರ್ತರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು; ಸಂವಿಧಾನದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಿದ ಬಾಳ್ ಥಾಕರೆ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಸ್.ಬಿ. ಚವಾಣ್‌ಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಬಲಪಂಥದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದು ಎರಡೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಪರೂಪವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಎಡಪಂಥೀಯ ಉಗ್ರವಾದಿಗಳಾದ ನಕ್ಸಲೀಯರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಸಜ್ಜನರು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಜನ್ಮಭೂಮಿ ಚಳುವಳಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳು ನಡೆಸಿದ ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಖಂಡಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂಸೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆದಿರುವಂತಹದಲ್ಲ. ಶಿವಸೇನೆ, ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್, ಭಜರಂಗದಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಡೆಸುವ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಜನರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ, ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವಂತಹದ್ದು. ಸಮಾಜ ಈ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಅಶಕ್ತ ಎಂಬ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಜಾವೆದ್ 1986ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಹಿಂದೂ ಕೋಮುವಾದದ ಹಿಂಸೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದರು.

ಹಿಂದುಗಳು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಬಾಳ್ ಥಾಕರೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಕರೆ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದೆರಗಲಿರುವ ಒಂದು ಭೀಕರ ದುರಂತದ ಮುನ್ನೂಚನೆಯಂತಿತ್ತು. ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಬರಿ

ಮಸೀದಿ ಧ್ವಂಸಗೊಂಡ 1992 ಡಿಸೆಂಬರ್ 6ರ ಸಂಜೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಶಿವಸೇನೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ನಡೆಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಧ್ವಂಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಶಿವಸೇನೆಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದವು. ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಹಿಂದುಗಳ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಗಿಟ್ಟಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಶಿವಸೇನೆಗಳು ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಿದವು. ಹೀಗೆ ಡಿಸೆಂಬರ್ 6ರ ನಂತರ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡು ಕೇಳಿರಿಯದ ಹಿಂಸೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿಬಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆಯೇ ಆ ಹಿಂಸೆಯ ಕಾರಣಕರ್ತರು ಎಂಬ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಯಿತು.

1992 ಡಿಸೆಂಬರ್ ಹಾಗೂ 1993ರ ಮೊದಲ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಮುಂಬಯಿಯ ಪೋಲಿಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಇದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಕೋಮುಹಿಂಸೆ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದ್ದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ತಾವು ಕಾನೂನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೋಲೀಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲ ಮತೀಯವಾದಿ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮುಂಬಯಿ ಪೋಲಿಸರು 1992-93ರ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಮರೆತು ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಜನಗಳ ಜೊತೆ ತಾವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಸ್ತು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪೋಲೀಸು ವ್ಯಾನುಗಳು ಹಾಗೂ ಪೋಲೀಸು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೂಮ್ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ತೀಸ್ತಾ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆನಂತರ ಅದು ಸಿ.ಎನ್.ಎನ್, ಬಿ.ಬಿ.ಸಿ. ಮುಂತಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಧ್ಯಮ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಮರುಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು. ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ದಾಖಲೆ ಮುಂಬಯಿ ಪೋಲಿಸರ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ತೀಸ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಖ್ಯಾತ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಅಸ್ಮಾ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮತ್ತು ಐ.ಎ. ರಹಮಾನ್ ಅವರ

ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ ಉಪಖಂಡದ ಕೋಮುವಾದ ಈಗ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ (ಪುಟ 85). 1997ರಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಶ್ರೀಲಂಕಾಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಲಂಕಾ ನಮ್ಮ ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದೇಶ. ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು. ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆ ದೇಶದ ಉತ್ತರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಾರತ ಮೂಲದ ತಮಿಳು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಬೌದ್ಧರು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಮೂಲವೇ ಭಾರತ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಬೌದ್ಧರು ತಾವು ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ತಮಿಳರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು (ಹೊರಗಿನಿಂದ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಂದ? ಎಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ?) ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಶ್ರೀಲಂಕಾದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು. ಆದರೆ ಆದಾಯ, ಆಸ್ತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕು, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ದಾಮಾಶಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ತಲೆತೆಕ್ಕೆ ಎಣಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಚಿತ್ರ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯದ್ದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರು, ನಮ್ಮವರು ಮತ್ತು ಅನ್ಯರು, ಪ್ರಧಾನ ಧಾರೆಯವರು ಮತ್ತು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವರು - ಯಾವುವೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವಂತಹವು. ನಮ್ಮ ದೇಶ, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಇವು ಕೂಡ ಇಂತಹದ್ದೇ ಸಂರಚನೆಗಳು. ನಮ್ಮ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಗದು, ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮದು ಮತ್ತು ನಮ್ಮದು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ನಮ್ಮ ದೇಶ, ರಾಜ್ಯ ಕೊನೆಗೆ ನಮ್ಮ ಊರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕೇರಿಗಳು ಕೂಡ ನಮ್ಮದು ಆದರೆ ನಮ್ಮದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಸರಕಾರೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಹರಿಯುವ ನೀರು, ಜನಬಳಕೆಯ ಕಾಲುದಾರಿ, ಗೋಮಾಳಗಳ ಹಾಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ 'ಪರಂಭೋಕು' ಅಥವಾ ನಮ್ಮದು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರದ್ದು. ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹ ಬಾಳ್ವೆಯ ಈ ಸರಳ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕುವುದನ್ನೇ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ದೇಶಗಳ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಈಗ ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ

ದಮನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳ ವಿವರಣೆ ಏನು? ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ತಮಿಳರ ವಿರುದ್ಧ ಹಗೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ 'ಬೌದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತದ 'ಹಿಂದೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ'ಗಳ ನಿಲುವು ಏನು? ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದರೆ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಟ್ಟು ಜನಜೀವನವೇ ಹೊರತು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಗಡಿಗಳಲ್ಲ. ಯಾವ ಗಡಿಯೂ ಸ್ಥಿರವೂ ಅಲ್ಲ, ಶಾಶ್ವತವೂ ಅಲ್ಲ; ಕಳೆದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಉಪಖಂಡದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಈ ಮಾತು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತಿ ಜಾವೆದ್ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಕರ್ತರ ವೃತ್ತಿ ತೊರೆದು 'ಕಮ್ಯುನಲಿಸಂ ಕಂಬ್ಯಾಟ್' ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜನರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮತೀಯವಾದದ ಅಪಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುವುದು. 1992-93ರ ಮುಂಬಯಿ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದು ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಒಂದು ಜನಾಂದೋಲನ ವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಪತ್ರಿಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಪಕ್ಷದ ಸರಕಾರವಿದ್ದಿತು. ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಧ್ವಂಸ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಗೆ ಕೂಡ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರ ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿತ್ತು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು, ಕಾರ್ಪೊರೇಟರುಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಡಾರಿಗಳು ಗಲಭೆಕೋರ ಹಿಂದೂ ಗುಂಪುಗಳ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮುಂಬಯಿ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸರಕಾರವೇ ನೇಮಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಬಿ.ಎನ್. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಯೋಗ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಪೋಲಿಸು ಠಾಣೆಗಳ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂಸೆಯ ಘಟನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪೋಲೀಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಪತ್ರಕರ್ತರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಸಂತ್ರಸ್ತರು

-ಎಲ್ಲರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಸಮಗ್ರವಾದ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ವರದಿ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಶಿವಸೇನೆ, ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪೋಲೀಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ, ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನಂತರ ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಶಿವಸೇನೆಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ ಸರಕಾರವಾಗಲಿ ಅದರ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರವಾಗಲಿ ಈ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಜ್ಯಾರಿಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಭದ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸರಕಾರ ಗೌರವಿಸಿತು. ಕೋಮುಹಿಂಸೆ ಒಂದು ಪಾಪಕೃತ್ಯ ಎಂಬ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯ ಮರೆತಿತ್ತು. ಸರಕಾರವೂ ಅದನ್ನು ಕಾನೂನುರೀತ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. 1984ರ ದೆಹಲಿಯ ಸಿಖ್ ನರಮೇಧದಲ್ಲೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂವೇದನಶೂನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. 90ರ ದಶಕದ ನಂತರವಂತೂ ಹಿಂಸೆ ಜನರಿಗೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾಮೂಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಸರಕಾರಗಳು ಹೃದಯಹೀನವಾದವು.

ಮುಂಬಯಿ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡ ಕುರಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೂ ತೀಸ್ತಾ ಮತ್ತು ಜಾವೆದ್ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆ 'ಸಬರಂಗ್ ಕಮ್ಯೂನಿಕೇಷನ್ಸ್' ಆ ವರದಿಯನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಬಹಳ ಅಗ್ಗದ ದರದಲ್ಲಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿತು. ಈಗ ಅದು ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನೂ ಕಂಡಿದೆ.

1992 ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮತ್ತು 1993ರ ಮೊದಲ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಸರಣಿ, ಗುಜರಾತ್ 2002 ನರಮೇಧದ ಪೂರ್ವರಂಗದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೊದಲೇ ಹತ್ಯಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪೂರ್ವಯೋಜನೆ, ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳು ನೂರಾರು ಜನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಡೆದು, ಕೋಮುಹಿಂಸೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಜನಾಂದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು - ಗುಜರಾತ್-2002ರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ಈ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ 1992-93ರ ಮುಂಬಯಿ ಹಿಂಸಾ ಸರಣಿಯಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. 1992ಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕೋಮುಹಿಂಸೆ ಎಸಗುವವರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವವರು - ಎರಡು

ಕಡೆಯವರೂ ನಿಶ್ಚಿತ ವರಮಾನವಿಲ್ಲದ, ಅರೆಬರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ, ಬಹುತೇಕ ನಗರವಾಸಿಗಳಾದ ಕಡು ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ರಾಮಜನ್ಮಭೂಮಿ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಭಾರತದ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ವರ್ಗಸ್ವರೂಪವೇ ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದುವರೆಗೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಹಿಂದುಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿಂಜರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗತೊಡಗಿದರು; ಅಥವಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾದರು. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಹ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನವಾಗಿ ತೀಸ್ತಾ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 1991ರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿ ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ನಗರದ ಬಹುತೇಕ ಹಿಂದೂ ನಿವಾಸಿಗಳ ಒಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬಡಾವಣೆ ನಾರಂಗ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ಅಪವಾದ ವೆಂಬಂತೆ ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬ ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಭಾರೀ ಉದ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆ ONGCಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಶೇಖ್ ಎಂಬವರನ್ನು ಅವರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡದ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕೆಳನೂಕಿ ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಆ ವರ್ಷ ನವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾರಂಗ್‌ಪುರದ ಆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಅವರು ತೋರಿದ 'ಶೌರ್ಯ'ಕ್ಕಾಗಿ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು!

ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲದ 'ಅನ್ಯಮತೀಯರ' ಕುರಿತು ದ್ವೇಷ ಹಾಗೂ ಅಪನಂಬಿಕೆ ಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಹೊಸ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡಿತು. 1998ರಲ್ಲೇ ಆ ಸಂಘಟನೆ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲು ಕರೆಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹಿಂದು ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ದೂರವಿಡಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲೂ ಹಿಂದುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಎಂದೂ ಒಟ್ಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಹೊಸ ಹೊಸ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿತು. ಮುಸ್ಲಿಂ ತರುಣರು ಹಿಂದೂ ತರುಣಿಯರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮದುವೆ ಆಗಿ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇಂತಹ ಒಂದು ಸುಳ್ಳು. ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದ ಹಲವೆಡೆ ಈಗ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಲವ್ ಜೆಹಾದ್' ಎಂಬ ಹಸಿಸುಳ್ಳಿನ ಮೂಲ ಆವೃತ್ತಿ ಅದು! 'ಅನ್ಯಮತೀಯ'ರಾದ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಮೇಲೆ ಮತಾಂತರದ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿ

ಅವರ ಮೇಲೂ ಧಾಳಿಗಳು ನಡೆದವು. 1999ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಒರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಪಂಥರ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಗುರು ಗ್ರಹಾಂ ಸ್ಟೇನ್ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಯದ ಅವರ ಮಗನನ್ನು ಗುಂಪು ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು 2001ರಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್, ಬಜರಂಗದಳ ಹಾಗೂ ಅಂತಹದ್ದೇ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಯ ತಮ್ಮ ತಯಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು.

ಪತ್ತಕರ್ತೆಯಾಗಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಮು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತ ಬಂದ ತೀಸ್ತಾ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಲಿರುವ ಭಾರೀ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಪತ್ರಿಕೆ ಕಮ್ಯುನಲಿಸಂ ಕಂಬ್ಯಾಟ್ ಗುಜರಾತ್ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಮುಖಪುಟ ವರದಿ 'Welcome to Hindu Rastra' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ 1998 ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ರಾಂಧಿಕ್‌ಪುರ ಮತ್ತು ಸಂಜೇಲಿಗಳಲ್ಲಿ 1998 ಅಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ನಡೆಸಿದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಆ ವರದಿ ನಿರೂಪಿಸಿತ್ತು. ಆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

1992-93ರ ಮುಂಬಯಿ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡ ಬಿಟ್ಟರೆ ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಟಗಳು ಗುಜರಾತ್ 2002ರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. 2002 ಫೆಬ್ರವರಿ 27ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 7.50 ಮತ್ತು 8.20ರ ನಡುವೆ, ಗುಜರಾತ್‌ನ ಗೋಧ್ರಾ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಬರ್ಮತಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ರೈಲಿನ ಬೋಗಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿತ್ತು. ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳಿಗೆ ವಾಪಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಕರಸೇವಕರು ಆ ಬೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೋಗಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಪೈಕಿ 59 ಜನ ಮೃತರಾದರು. ಘಟನೆ ನಡೆದ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳ ಒಳಗೆ ಅದು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸುದ್ದಿಯಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ 4.00 ಗಂಟೆಗೆ, ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಆಟಲ್ ಬಿಹಾರಿ ವಾಜಪೇಯಿ, ಗೋಧ್ರಾದ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಒಳಸಂಚು ನಡೆದ ಪುರಾವೆಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಆನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಯವರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮರೆತರು. ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಗೋಧ್ರಾದ ಘಟನೆ ಪೂರ್ವಯೋಜಿತ ಅಕೃತ್ಯ ಎಂದು

ಸಾರಿದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಅವರ ಬಳಿ ಯಾವ ಪುರಾವೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಫೆಬ್ರವರಿ 28ರಂದು ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಆನಂತರ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ಹಿಂಸಾಚಾರ ನಡೆಯಿತು. ನೂರಾರು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮನೆಗಳು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿದವು. ಫೆಬ್ರವರಿ 28ರಂದು ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್ ನಗರದ ಹಲವು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಬಡಾವಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಗುಂಪು ಧಾಳಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಡುವುದು, ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾನಭಂಗ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಫೋನ್ ಕರೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಲಭೆಕೋರರ ಬಳಕೆಗೆ ಬಡಿಗೆ, ಚಾಕು, ಚೂರಿ ಮುಂತಾದ ಮಾಮೂಲಿ ಹತ್ಯಾರಗಳ ಜೊತೆ ವಿಷಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ಯಾಸ್ ಸಿಲಿಂಡರುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್‌ನ ಹಲವು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಗ್ಯಾಸ್ ಸಿಲಿಂಡರು ಸ್ಫೋಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಂದೆಂದೂ ನಡೆಯದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳು ನಡೆದವು. ಈ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡದ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ತೆರೆಯಲಾದ ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್‌ನ ಶಾ ಆಲಂ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕರೆತಂದಾಗ, ಅವರ ಪೈಕಿ ಹಲವರ ಮೈಮೇಲೆ ಒಂದೆಳೆ ಬಟ್ಟೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ (ಪುಟ 32). ಶಾ ಆಲಂ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಶಿಬಿರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗುಜರಾತ್‌ನ ಹಲವು ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಕೂರಿಸಲಾಗಿತ್ತು (ಪುಟ 32). ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳನ್ನು ಈ ಪರಿ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿ ಅವಮಾನಿಸುವ ಅಮಾನುಷತೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕೃತ ಧೋರಣೆ ಸಹ ಆದದ್ದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನ ಇದು! ಧಳಿಸುವುದು, ಸುಡುವುದು, ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಕುಟುಂಬದವರ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಮರ್ಮಾಂಗಗಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಾಡು ಮುಂತಾದವನ್ನು ತುರುಕುವುದು ಹೀಗೆ ಅಸಹಾಯಕ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಿಂಸೆ ಎಸಗಲಾಯಿತು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಹಿಂಸೆಯ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್‌ನ ನರೋದಾ ಪಾಟಿಯಾ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಬಡಾವಣೆ. ಫೆಬ್ರವರಿ 28ರಂದು ನರೋದಾ ಪಾಟಿಯಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕೇರಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಇಂತಹದ್ದೇ ಗುಂಪು ದಾಳಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದು ಕೊಂಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ 126 ! ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರು ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ 'ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣ ಖಾತೆ'ಯ ಸಚಿವೆ ಡಾ. ಮಾಯಾ ಕೊಡ್ಡಾನಿ!

2002ರ ಮಾರ್ಚ್ 4ರಿಂದ ಎಪ್ರಿಲ್ 1ನೇ ತಾರೀಖಿನವರೆಗೆ ತೀಸ್ತಾ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಪ್ರವಾಸಮಾಡಿ ಹಿಂಸೆ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂತ್ರಸ್ತರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರತಿದಿನ ರಾತ್ರಿ ತನ್ನ ದಣಿವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಆ ಕುರಿತ ತನ್ನ ವರದಿಗಳನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೂ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಿಗೂ ಅವಶ್ಯ ಕಂಡಾಗ ತೀಸ್ತಾ ಗುಜರಾತ್‌ನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಪತ್ರಗಳಿಂದಾಗಿ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತೋರಿಕೆಗಾದರೂ ಕೆಲವು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದ ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿ 2002ರ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡದ ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ದೇಶದ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದದ್ದು ಕೂಡ ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ. ಅವರ ಈ ಗುಜರಾತ್ ಪ್ರವಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀಸ್ತಾ ಕೇಸರಿ ದುಪಟ್ಟಾ ಧರಿಸಿ ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಗೃಹಸ್ಥರೊಬ್ಬರು ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು! ಹಿಂದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೇಫ್ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆ ಗೃಹಸ್ಥರ ಚಿಂತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಪ್ರವಾಸದ ನಡುವೆ ತೀಸ್ತಾರ ಮೇಲೆ ಐದು ಭಾರಿ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಬಾರಿಗೆ ಕಾರುಗಳ ಡ್ರೈವರುಗಳು ಅವರ ಜೊತೆ ಪ್ರವಾಸ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು.

2002ರ ಗುಜರಾತ್ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೂ ದೇಶದ ಹಲವೆಡೆ ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಯ ಭೀಕರ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆ ನಡೆದ ಕಾಲಾವಧಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುಜರಾತ್ 2002ರ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾದ ಕೋಮು ಹಿಂಸೆಯ ಸರಣಿಗಳು ಆನಂತರವೂ ನಡೆದಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 2007ರ ಕೊನೆಯ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು 2008 ರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರಿದ, ಒರಿಸ್ಸಾದ ಕಂಧಮಾಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆದಿವಾಸಿ

ಕ್ರೈಸ್ತರ ಮೇಲಿನ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಮತ್ತು 2013ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಮುಜಾಫರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಿಂಸೆ. ಆದರೆ ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಗುಜರಾತ್ 2002ರ ಹಿಂಸೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿದ್ದು ಅವು ಹೀಗಿವೆ:

1. ಗೋಧ್ರಾ ರೈಲು ದುರಂತದ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಶವಗಳ ಮರಣೋತ್ತರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು.

2. ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಶವಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯವರೆಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವೇ ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿತು.

3. ಗೋಧ್ರಾ ಘಟನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ದೊಂಬಿ, ಲೂಟಿ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗೋಧ್ರಾ ಘಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಾರಿದ ಫೆಬ್ರವರಿ 28ರ ಗುಜರಾತ್ ಬಂದ್ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಚ್ 1ರ ಭಾರತ ಬಂದ್‌ಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಬೆಂಬಲ ಘೋಷಿಸಿತು.

4. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹಲವು ತಿಂಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಿತು. ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು, ಎರಡೂ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು, ಅದನ್ನೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿದರು.

5. ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಂಸೆ, ಬಲಾತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನೂ ಅವರ ಸಮುದಾಯವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅವಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮಹಿಳೆ ಪ್ರಜೆಯೂ ಅಲ್ಲದ, ಮನುಷ್ಯಳೂ ಅಲ್ಲದ ವಸ್ತುವಾದಳು; ಜೊತೆಗೆ ಅವಳು ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ಸಮುದಾಯ ವೊಂದರ ಮಾನದ ಸಂಕೇತವೂ ಆದಳು. ಈ ಎರಡು ಅತಿಗಳ ನಡುವೆ ಆಕೆಗೆ ನೋಯುವ, ಘಾಸಿಗೊಳ್ಳುವ, ಊನಗೊಳ್ಳುವ ದೇಹವಾಗಲೀ ಮನಸ್ಸಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂದು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮಹಿಳೆಯ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸಹ ನಿರಾಕರಿಸಿದವರು ತಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ? ತೀಸ್ತಾ

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೋಮುಹಿಂಸೆಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ವಿವರ ಸಂದರ್ಭ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುವಾಗ ನಿರೂಪಿಸುವ ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಕೃತಿಯೇ ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

6. ಗೋಧ್ರಾ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಹಿಂಸೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳನ್ನು ಆ ರಾಜ್ಯದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಚೋದನೆಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವೇಷ ಕಾರುವ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ತಿರುಚ್ಚಲಟ್ಟ ವರದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಿತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದವು. ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಾರ್ಹ ಚಾಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರೂ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು.

7. ಗುಜರಾತ್‌ನ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ತಿರಸ್ಕಾರ 2002ರ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂತ್ರಸ್ತ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಜೊತೆ ವರ್ತಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಿತ್ತು. ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಬಂದು ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಹಿಂಸೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೊಲೀಸರು ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ತಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಆರೋಪಿಯ ಕುರಿತ ಪ್ರಥಮ ವರದಿಯಲ್ಲಿ (ಎಫ್.ಐ.ಆರ್.) ಹಸಿಹಸಿ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಆರೋಪಿಗಳ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಮೂದಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು 2002ರ ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೇಸುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ವೈಖರಿಯಂತೂ ಒಂದು ವಿಕಟ ಪ್ರಹಸನದಂತಿತ್ತು. ಈ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಗಳಿಗೆ ಪಾಟೀಸವಾಲು ಹಾಕಿ, ಆರೋಪದ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದು ದೂರುದಾರರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಲೆಂದೇ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸುವ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರುಗಳು ದೂರುದಾರರ ಬದಲು ಆರೋಪಿಗಳ ಪರವಾಗಿಯೇ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜ್ಯದ ಬಿ.ಜಿ.ಪಿ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡವರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಧರ್ಮ ಪಾಲಿಸುವ ಬದಲು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಧಣಿಗಳ ಋಣ ತೀರಿಸಿದರು. ಗುಜರಾತ್‌ನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೇಸುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ವಾದಿ

ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಪಾಟೀಸವಾಲು, ತಕ್ಷೀರಿನ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಸಾಕ್ಷಿದಾರರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ತೀರ್ಮಾನ ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದ ಹಾಗೆ ಪಾಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನೊಂದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಗುಜರಾತ್‌ನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಮಾತ್ರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ತೀಸ್ತಾ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುತ್ವದ ಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರುವ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - The Culture of Impunity ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ 19). ರಾಜ್ಯದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವೇ ನಿತ್ಯದ ಪರಿಪಾಠವಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅನೇಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲು ಬಂದ ಪೋಲಿಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಎದುರೇ ದೂರುಕೊಟ್ಟ ಸಂಸತ್ತಸ್ತರಿಗೆ ಆರೋಪಿಗಳು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಜರಾತ್ 2002ರ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ವರಿಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಹ ಜುಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡು ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿತು.

8. ಮನೆಮಾರು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನೆಲದಲ್ಲೇ ನಿರಾಶ್ರಿತರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹಾಗಿರಲಿ, ಕನಿಷ್ಠ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲೂ ಸರ್ಕಾರ ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತ್ರಸ್ತರು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಸೇರಿದ ಕೂಡುಡೊಡ್ಡಿಗಳಂತಹ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು 'ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು' ಎಂದು ಕರೆದು, ನೊಂದವರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನೋಯಿಸಿದರು. ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ ಈ ನಿರಾಶ್ರಿತ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನಾಗಲೀ ಪಡಿತರವನ್ನಾಗಲೀ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಆ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ಯಾವ ನೆರವು ಸಹ ದೊರೆಯದಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ನಿಗಾ ವಹಿಸಿತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಗುಜರಾತ್ 2002ರ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಕುರಿತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ತೋರಿದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಕಠೋರತೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನೊಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ನೆರವಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾನಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರು ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸಹ, ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಹಿಂಸೆಗೂ ತಮಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇದ್ದರು.

9. ಗುಜರಾತ್ 2002ರ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಎದುರುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪೋಲಿಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಭದ್ರಿ ತಡೆ ಹಿಡಿಯುವುದು, ಸುಳ್ಳು ಅಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ "ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು" ಹವಣಿಸಿತು. ಭಾರತದ ಭೃಷ್ಟ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಹ ಚುನಾಯಿತ ಸರ್ಕಾರವೊಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮತ್ತು ಹಗೆ ಸಾಧನೆಯ ಸಣ್ಣತನವನ್ನು ತೋರಿದ್ದು ಅಪರೂಪ. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ನೊಂದವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಲು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಣೆಸಾಡುತ್ತಿರುವ ತೀಸ್ತಾರನ್ನು ಸಹ ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ ಸುಳ್ಳು ಅಪಾದನೆ, ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸು, ಬಂಧನ ಇತ್ಯಾದಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಹೆದರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ 80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಕರ್ತೆಯಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಮುವಾದದ ಅಧ್ಯಯನ ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಸಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಅವರು ಕೋಮುವಾದದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವವರು. ತೀಸ್ತಾ ತನ್ನ ಪತಿ ಜಾವೆದ್ ಆನಂದ್ ಜೊತೆ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವ 'ಕಮ್ಯುನಲಿಸಂ ಕಂಬ್ಯಾಟ್' ಕೂಡ ಅವರ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ಚಿಂತಕ/ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಹೋರಾಟಗಾರ ಬಾಲಗೋಪಾಲ್ 'ಕಮ್ಯುನಲಿಸಂ ಕಂಬ್ಯಾಟ್' ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ತೀಸ್ತಾ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪುವಂತಿವೆ. ಬಾಲಗೋಪಾಲ್ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದಂತೆ ಸೇರಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಬಾಲಗೋಪಾಲ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ, ಬಹುತ್ವ ಕೋಮುಸೌಹಾರ್ದ - ಹೀಗೆ ನೀವು ಯಾವುದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ, ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ನಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಾನು ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಹೆರವರ ಪಾಲಾಗುವುದು

ಕ್ಕಿಂತಲೂ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳು ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳುವುದು ದೊಡ್ಡ ದುರಂತ. ಜಾಗತೀಕರಣವೆನ್ನುವುದು ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆತನದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಸಂಘ ಪರಿವಾರ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷ ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆತಂಕಕಾರಿಯಾಗಿದೆ’.

ತೀಸ್ತಾ ಈ ಕೃತಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೋಮುವಾದದ ಹಿಂಸೆಯ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವಾಗ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವೋದ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಐಕ್ಯ, ಸೋದರತ್ವ, ಪರಮತಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಉಪದೇಶಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕೇವಲ ಸಜ್ಜನರ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಸದಾಶಯಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವಂತಹದಲ್ಲ. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿರುವಂತಹವು. ಅವು ಯಾರ ಔದಾರ್ಯದ ಫಲವೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವೆಂದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಗಳು ಬಹುಮತದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಸರಕಾರವೂ ಇಂತಹದೇ ಒಂದು ಬಹುಮತದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಸರಕಾರ. ಈ ಸರಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸೋದರತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿಲ್ಲ. ಆ ಪಕ್ಷದ ಹಿರಿಯ ಆದರ್ಶವಾಗಿರುವ ಹಿಂದೂರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಈ ಸಂವಿಧಾನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಕೋಮುವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ತೀಸ್ತಾ ತಾನು ಸಂವಿಧಾನದ ಕಾಲಾಳು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರು ಈ ಹೋರಾಟದ ಓರ್ವ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ನಾಯಕಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆ.ವಿ.ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ನೆನಪಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ನೀನಾಸಮ್ ಪ್ರತಿವರ್ಷದಂತೆಯೆ ಜುಲೈ 16ರಂದು ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ನಾಟಕಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿತ್ತು. ಜಲಸಂರಕ್ಷಣಾ ತಜ್ಞ ಡಾ. ಎ.ಆರ್. ಶಿವಕುಮಾರ್ ಅವರು ‘ನೀರಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರುವ ದಾರಿಗಳು’ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದರು. ನೀನಾಸಮ್ ತಂಡದವರು ‘ತಾಟಕೀಮದನ’ (ನಿ: ಮಂಜುನಾಥ ಎಲ್. ಬಡಿಗೇರ) ನಾಟಕದ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು.

ಕವಿ ಅಡಿಗರ ಮೊದಲ ಕವನ

‘ನನ್ನ ನುಡಿ’

ಎಸ್. ಆರ್. ವಿಜಯಶಂಕರ

ಕವಿ ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ ‘ಭಾವತರಂಗ’ ಪ್ರಕಟವಾದುದು 1946ರಲ್ಲಿ. ಆಗ ಕವಿ ಅಡಿಗರ ಪ್ರಾಯ 28 ವರುಷಗಳು. 29 ಕವನಗಳಿರುವ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕವನಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 20ರಿಂದ 28 ವರುಷಗಳ ನಡುವಿನ ತರುಣ ಕವಿಯ ಕವನಗಳಿವು. ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬೀಜಾಂಕುರವಾದ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬದುಕಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇತರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬೆಳೆದವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಹಾಗೂ ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತ್ಮದ ಚಿಂತನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾದೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

‘ನನ್ನ ನುಡಿ’ ಎಂಬ ಕವನ ಅವರ ‘ಭಾವತರಂಗ’ ಸಂಕಲನದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಕವನವಾದ್ದರಿಂದ, ಅದು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಮೊದಲ ಕವನ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ‘ನನ್ನ ನುಡಿಯೊಳೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದಲಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ/ ಪನ್ನತಿಕೆ ಬರುವನಕೆ ನನ್ನ ಬಾಳಿದು ನರಕ’ ಎಂಬ ಬಹುಜನ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಸಾಲುಗಳು ಈ ಕವನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ‘ನನ್ನ ನುಡಿ’ ಬಹು ಪರಿಚಿತ ಕವನವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಮೊದಲ ಕವನದಲ್ಲೇ ಅಡಿಗರ ನವ್ಯ ಮಾರ್ಗವೂ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲಾ ಚಿಂತನೆಗಳು ಬೀಜಾಂಕುರಗೊಂಡಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಾಗುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧದ ಎಳೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಈ ಕವನ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ರಸಾನುಭವವನ್ನು ಅಥವಾ ಭಾವಾನುಭವವನ್ನು ಹೇಳದೆ, ಈ ಮೊದಲ ಕವನ ವಿಚಾರಾನುಭವವನ್ನೂ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವೈಚಾರಿಕ ಅನುಭವವೇ ಮುಂದೆ ಅಡಿಗರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನುಭವದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕವನ ಹಲವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಿರಿಮೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಹುಜನ ಪ್ರಶಂಸಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ಅದಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ಬೆಳಗು' ಕವನದಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನದ ನಾಯಕ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅದರ ರಸಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಭಾವಸಂವೇದಿಯಾಗಿ ಮುಳುಗದೆ ತನ್ನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸತ್ವಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದುವೇ 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನವನ್ನು 'ಇದು ಬರಿ ಬೆಳಗಲ್ಲೋ ಅಣ್ಣಾ' (ಬೇಂದ್ರೆ) ಅಥವಾ 'ರಸವಶನಾಗುತ್ತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು' (ಕುವೆಂಪು) ಎಂಬಂತಹ ಭಾವಪ್ರಧಾನ ಕವನಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಡಿಗರ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಕವನದಲ್ಲೇ ನವೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರಾಗಲಿರುವ ನವ್ಯಮಾರ್ಗದ ಬೀಜಾಂಕುರವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹಲವು ಹೂಗಳ ಸುಗಂಧವ ತರುವ ಹರಿಕಾರನು ಮಂದಾನಿಲ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಸೌರಭಸಾರ ದೊರೆಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗಾಳಿ ಕೇವಲ ಹೂಗಳು ನೀಡುವ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯುವವ. ಅಂತಹ ಸುಗಂಧ ಆತನ ಸ್ವಂತದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಹೂಗಳಿಂದ ಪಡೆದದ್ದು. ಮೂಗು ಹಾಗೂ ಸ್ಪರ್ಶಾನುಭವವೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಣುವ ಹಲವು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ಬೆಳಕು ಸ್ವಂತದ್ದಲ್ಲ.

ಹಲವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಫಲನದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತೋರಿಸಬಲ್ಲ ಸರೋವರದ ಸೊಗಸು (ದೀಪ್ತಕಾಸಾರ) ಸಣ್ಣದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬಾಳ ಬೆಳಗುವ ದೀಪವಿಲ್ಲ. ಈ ಚರಣದಲ್ಲಿ 'ನಿನಗಿಲ್ಲ, ನಿನಗಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಪುನರುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ 'ಎಲೆಲೆ' ಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹುದುಗಿರುವ ಅಡಿಗಕಾವ್ಯದ ನಾಟಕೀಯ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕವನವೊಂದು ಸಂಭಾಷಣೆಯಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಈ ವಿವರಗಳ ನೆನಪಲ್ಲಿ ಕವನವು ನಿರೂಪಕನ ಸ್ವಗತವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಅಡಿಗರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನವೋದಯದ 'ಹಾಡಿ'ನಿಂದ ನವ್ಯದ 'ಸ್ವಗತ'ಕ್ಕೆ ಒಯ್ದರು ಎಂಬುದೂ ಅಡಿಗಕಾವ್ಯದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಸಂಧ್ಯಾಮೇಘವೂ ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತಳೆದು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕವಿ 'ನಿನಗಿಲ್ಲವಣ್ಣ ಮೀಸಲುಬಣ್ಣ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತದ್ದಾಗುವ ಅದರದ್ದೇ ಆದೊಂದು ಮೀಸಲು ಬಣ್ಣ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಅದು ಬಿಳಿ ಕಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಇತರ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾವರೆಂತೆ ನಸುಗಂಪು, ನವಿಲಿನ ನೀಲಿ, ಗಿಣಿಗಳ ಹಸಿರು, ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಸಿರು ಇರುವಂತೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮೀಸಲು ಬಣ್ಣ ಮೇಘಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ.

ಭೂಮಿತಾಯಿ, ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆ ಎಂದು ಆರಾಧನೆಗೊಂಡ ವಸುಂಧರೆ ಬೆಳಗುವುದು ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯರ ನೆರವಿನಿಂದ. ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಬೆಳಕು (ಸ್ವಯಂದೀಪಕತೆ) ಯಾವಾಗ? ನವೋದಯದ ಸಕಲ ಕವಿಗಳೂ ಭೂಮಿಯ ಬೆಳಗನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೆರಗನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಆಕರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತರುಣ ಅಡಿಗರು ಬೆಳಕಿನ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಭೂಮಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಮನಗಾಣಿಸುವ ಅಡಿಗರ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು ಅವರ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಕವನದಲ್ಲೇ ಮೂಡಿದೆ. ಸ್ವಂತವಲ್ಲದ್ದು ಎಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾದರೂ ತಮ್ಮದಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆ. (ಮುಂದೆ 'ಭೂಮಿಗೀತ' ಕವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ ನವೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ನೆಲೆಗೆ ಚಲಿಸುವುದನ್ನು ಕೂಡಾ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.)

ಮುಂದಿನ ಹಂತ ಕಿವಿಯ ಮೂಲಕವೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸತ್ಯ. ಅವರಿವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಮರುನುಡಿಗೊಡುವ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕವಿ ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮದೇ ಆದ ಮೀಸಲು ನಿನದ ಎಂದು ಬಹುದು? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪುನರುಕ್ತಿ ಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರತಿನುಡಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಕವಿಗೆ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ದೆಸೆಗಳದ್ದು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಅಲ್ಲ. ಅದು 'ಮರುನುಡಿ'. ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ನುಡಿಗಳಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕವಿ ಸೂಚಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪ್ರತಿ ಅಂಗಗಳೂ ಕವನದ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವ್ಯಕ್ತೀಕರಣಗೊಂಡಿವೆ (ಪರ್ಸಾನಿಫಿಕೇಶನ್). ಹಾಗಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಕವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ನುಡಿ' ಎಂಬ ಪದ ಮುಂದಿನ ಚರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನುಡಿಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕವನದ ಎರಡನೇ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 'ಶಬ್ದ'ವು 'ನಿನದ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನುಡಿ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬದಲು ಮುಂದಿನ ಚರಣದ ವೈಚಾರಿಕ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲ ಸೂಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. (ಹಾಗೆಯೇ 'ದೆಸೆ' ಪದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಇತರ ಕೆಲವು ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಎಳೆದು ತಂದು ಅನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಆಗ 'ದೆಸೆ' ಪದಕ್ಕಿರುವ 'ವಿಧಿ' 'ಹಣೆಬರಹ' ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು.)

ಈಗ ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ಇತರರು ಬರೆದಂತೆ ಯಾಕೆ ಬರೆಯಲಾರ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನೇ (ಅನ್ಯರೊರೆ ದುದನು) ಇತರರು ಬರೆದಿರುವುದನ್ನೇ ತಾನು ಬರೆದು ಬರೆದು ಮನವು ಬಿನ್ನಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೆಳಕನ್ನಾಗಲೀ ಗಾಳಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ನಿನದಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಇತರರಂತೆ ಈ ಕವಿ ವರ್ಣಿಸಲಾರ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ತನ್ನ ಒಳಗನ್ನೇ ತೆರೆದು, ಅಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ್ದನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದು, ತನ್ನದೇ ಆದ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡತನ (ಪನ್ನತಿಕ್) ಬರುವ ತನಕ ತನ್ನ ಬಾಳು ನರಕ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಚಾರ ಆ ತನ್ನತನದ ಶೋಧದ ಅಗತ್ಯ. ಶೋಧ ಎಂಬುದು ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಮತ್ತು ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯವಾದೊಂದು ಅಂಶ. ನವೋದಯ ಮನುಷ್ಯಾನುಭವದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ನವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿ ಅನುಭವದ ಶೋಧನೆ. ಅಂತಹ 'ಶೋಧ' ಅಡಿಗರ ಈ ಮೊದಲ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೇ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ ನುಡಿಗಳ ಹುಡುಕುವಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಒಳಗನ್ನೇ ತೆರೆದು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿರುವುದೂ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ನಾಲಗೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ರುಚಿಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದಲ್ಲ, ಸ್ವಂತದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರೆಯುವುದು. ನಾಲಗೆ, 'ಬೆಳಗು' ಕವನದಲ್ಲಿ, ಸವಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿದೆ. 'ನನ್ನ ನುಡಿ'ಯು ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆ ಮರುನುಡಿಗೊಡಲು ಸ್ವಂತದ ಮಾತುಗಳನ್ನೊರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಇದೆ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಡುವೆ ವೈಚಾರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಕಡೆಗೆ ತುಡಿಯುವುದು ಈ ಕವನದ ಬೌದ್ಧಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ರೂಪಕದಲ್ಲೇ ಕವಿ ಭಾವದಿಂದ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸಿರುವುದು 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಎಂಬ ಮೊದಲ ಕವನದಲ್ಲೇ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ('ಮೂಲಕ ಮಹಾಶಯರು' ಕವನದಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಮುಖವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.)

ಈ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ, ವ್ಯಕ್ತಿಶಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಗತ್ಯದ, ಆ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತ್ಮತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾನತೆಯ ಚಿಂತನೆ ಈ ಮೊದಲ ಕವನದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲ. 'ಭಾವತರಂಗ' ಸಂಕಲನದ ಇತರ ಹಲವು ಕವನಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತ್ಮತ್ವದ ವಿಚಾರ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನೂ 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನದ ಜೊತೆಗೇ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

'ವಿಧಿ' ಕವನದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯ ಎದುರು ಮಾರಾಂತು ಹೋರಾಡಿ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಇದೆ. 'ವಿಧಿ' ಇದಿರಾಗುವ ಅನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಉತ್ಸಾಹವಿದೆ' ಎಂದು ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರೇ ಅಡಿಗರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಈ ಹೋರಾಟ ತಾನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಉಸಿರುಡುವ ಹೆಣವಾಗಿ ಬಾಳಲಾರೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಾಗಿದೆ. ತಿರುತಿರುಗಿ ವಿಧಿಯೊಡನೆ ಧುರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವ ಛಲ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಹೋರಾಟ. ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಲೆಬಾಗದೆ ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿ.

ಈ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ 'ಹೊಸಹಾದಿ' ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಕವನದಲ್ಲಿದೆ. ಅಂತಹ 'ಹೊಸ ಹಾದಿಯನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯಣ್ಣ

ಮುಂದೆ! / ಹೊಸ ಜೀವ, ಹೊಸ ಭಾವ ಹೊಸ ವೇಗದಿಂದ' ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಆಶಯ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಶೋಧನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಇರುವವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ಎಲೆ ಪೌರುಷದ್ವಜನೆ! ಹಿಂತೆಗೆಯಬೇಡ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕವನದೊಳಗೇ ಇದೆ. 'ಪೌರುಷದ್ವಜ' ಎಂಬುದು ಅಡಿಗರೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ, 'ಅಂಜದಿರು ಗೆಳೆಯ! ಹೊಸ ಹಾದಿಯನು ಹಿಡಿಯೆ' ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗನ್ನು ಬಗೆದು ಅಂತರಂಗದ ಸ್ವಪ್ನಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ ಕವನ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನದ 'ಬಗೆಯೊಳಗನೇ ತೆರೆದು' ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆದಿದೆ. ಮುಂದೆ ಅಡಿಗರ ಸ್ಪಷ್ಟ ನವ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಯೊಳಗನೇ ತೆರೆವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ 'ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆ'ಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಇದೇ ಸಂಕಲನದ 'ಹೊಸಬಾಳು' ಕವನದಲ್ಲಿ 'ಮಣ್ಣಿನಲಿ ಸ್ವರ್ಣವನು ಬೆದಕಲುದ್ಯೋಗಿಸುವ/ ಪನ್ನತಿಕೆಯಲಿ ಮನವ ಮಿಡಿಸುತ್ತಿಹುದು' ಎಂಬ ಮಾತು ಶೋಧನೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಚಿತ್ರ ಮುಂದೆ 'ಭೂತ' ಕವನದಲ್ಲಿ 'ಅಗೆವಾಗ್ಗೆ ಮೊದಲು ಕೋಶಾವಸ್ಥೆ...'ಯಾಗಿ ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. 'ಗಾಳಿಯೊಡನೆ' ಕವನ ತನ್ನದಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. 'ಇಲ್ಲಮೆಗಳ ಉರುಳು ನನ್ನ/ ಬಾಳ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿರುವುದು./ ಆರ ನಲ್ಲೆಗೈಯು ನನ್ನ/ ಬಿಡಿಸಲಿಹುದೊ ತಿಳಿಯದು.' ಇದೇ ವಿಚಾರ ಮುಂದೆ 'ವರ್ಧಮಾನ' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಅನುಭವವಾಗಿ, ಅಡಿಗರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವನ 'ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ'ದಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಹೊಸ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಗುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದೆ. 'ವಿಧಿ' ಕವನದ ವಸ್ತು ವಿಚಾರಗಳು 'ಕಲ್ಲಾಗು ಕಲ್ಲಾಗು?' ಕವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಶಕ್ತಿಯ ಆರ್ಜನೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ ಪಡೆದು ಮುಂದೆ ಅವರ ನವ್ಯ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

'ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಗೆಳೆಯ ನಿನಗೆ ನೀನೇ' ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ (ನಿನಗೆ ನೀನೆ! - ಕವನ) 'ನನ್ನ ನುಡಿ'ಯ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅವರಿವರ ನಂಬುಗೆಯ ಮಳಲ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಬಾಳ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಲಿನ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದದ, ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ತಾತ್ವಿಕತೆ ತನ್ನ ಮೊದಲ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದೆ.

ಇದೇ ಸಂಕಲನದ 'ಓಡಲೆಳಸುತ್ತಿಹುದು ಜೀವ' ಹಾಗೂ 'ಚಿಂತೆ-ಚಿಂತೆ' ಕವನಗಳು ಕೂಡಾ 'ನನ್ನ ನುಡಿ'ಯ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ, ಪರಿಕಿಸುವ ಕವನಗಳೂ ಆಗಿವೆ. 'ಚಿಂತೆ-ಚಿಂತೆ' ಕವನದ ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳಾದ 'ಚಿಂತೆ ಚಿಂತೆಯಿರುತ್ತಿದೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ; ನೂರಾರು/ ಬಯಕೆಗಳ ಹಸಿ ಹೆಣವು

ಬೇಯುತ್ತಿಹುದು' ಎಂಬ ಚಿತ್ರ ಮುಂದೆ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ಚಂಡೆ ಮದ್ದಳೆ' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಎದೆಯ ಉರಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಹಸಿ ಬಯಕೆಗಳ ಹೇಣ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಯುವ ಕಲ್ಪನೆ ನವೋದಯದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಹಗೂ ಭವತ್ಯಾಗ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

'ಭಾವತರಂಗ' ಸಂಕಲನದ 'ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾಡು!' ಎಂಬ ಕವನವೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಸ ಹೃದಯ ಚಂದನವು 'ಇದೋ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ' ಎಂಬ ಚಿತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ತನ್ನ ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. 'ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹಾಡಿಗಿಲ್ಲವಯ್ಯ ತಾಳ ಲಯ; ನಾ ನಿರಾಮಯ' ಎಂಬುದೂ ಇದೇ ಕವನದ ಒಂದು ಸಾಲು. ಅಡಿಗರು ಮುಂದೆ ಶಬ್ದಾನುಸಾರಿಯಾದ ತಾಳಲಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ನವ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾನುಸಾರಿಯಾದ ಲಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಥಾನುಸಾರಿಯಾದ ಲಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನದಲ್ಲೇ ಮೈ ತಳೆದಿರುವುದನ್ನು 'ಸ್ವಂತಿಕೆ'ಯ ಅರ್ಥದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವ ಅದರ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅಡಿಗರ ನವ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅರ್ಥಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪ ಪಡೆಯಿತು.

ಅಡಿಗರ 'ಭಾವತರಂಗ' ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತಾ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 'ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧ ಶೈಲಿಯಿಂದ ನವ ಕವಿಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಗೆಳೆಯ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಅವರ ವಯಸ್ಸಿಗಿದ್ದ ಶೈಲಿಯ ಪಾಕ ನನಗೆ ಆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ನಾವೀನ್ಯದ ಅನುಕೂಲ ಈಗಿನವರಿಗಿಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನದಲ್ಲೇ ಸಿದ್ಧ ಶೈಲಿಯಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧ ವಿಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾವೀನ್ಯದ ಅನುಕೂಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನವರು ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರು. 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಗರ ವಾಣಿ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ ಎಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 'ಅವರ ಕಾವ್ಯವಾಹಿನಿ ತನ್ನ ರಭಸದಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ನಾಡಿಗೆ ನೀಡಿ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ' ಎಂದು ಭಾವತರಂಗದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನ ಸ್ವಂತದ್ದಾಗಿ ಯಾವುದು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತುಸು ರಭಸದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ರಭಸದ ನುಡಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ. ವಸುಂಧರಗೆ ಸ್ವಯಂದೀಪಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರುವುದೇ ಅಂದಿನ ಕಾವ್ಯಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದೊಂದು ನಿಲುವು.

'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಸೂಚಿಸುವ ರಭಸ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ನಾಟಕೀಯ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಅದು ಸ್ವಗತದ ಸ್ವ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಾಂತಿಯ ಕಡೆಗೆ ತುಯ್ದಿತು. ಕೂಪಮಂಡೂಕತ್ವದ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು. 'ನನ್ನ ನುಡಿ' ಕವನದ ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ವಂತವಾದ್ದು ಯಾವುದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಇರುವ ರಭಸ ಕೊನೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ನುಡಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಕವನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ಅಂತರಂಗ ಚಿಂತನೆಗೆ ಇಳಿದು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲು ಮೈಯ ರಭಸದ ಒಳಗೆ ಅಂತರ್‌ವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಾಂತಿಯೂ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆಗಳು ಅವರ ಮೊದಲ ಕವನ 'ನನ್ನ ನುಡಿ'ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಧನರಾದ

ಹಿರಿಯ ರಂಗಕಲಾವಿದ
ಶ್ರೀ ಏಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪ

ಹಿರಿಯ ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಚಿಂತಕ-ಕಾರ್ಯಕರ್ತ
ಶ್ರೀ ಸುರೇಂದ್ರ ಕೌಲಗಿ

ಕಿರಿಯ ರಂಗಕರ್ಮಿ, ಬರಹಗಾತಿ, ಚಿತ್ರಗಾರ್ತಿ
ಕುಮಾರಿ ಅಮ್ಮತಾ ರಕ್ಷಿಧಿ

ಪತ್ರಕರ್ತ, ಬರಹಗಾತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ
ಶ್ರೀಮತಿ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್

ಇವರಿಗೆ
ನೀನಾಸಮಾನ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ಮಾತುಕತೆ ೧೨೩

ನೀನಾಸಮ್ ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ ೫೨೨ ೪೧೨

ದೂರವಾಣಿ: ೦೮೧೮೩-೨೬೫೬೪೬

www.ninasam.org

ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಸಂಪರ್ಕಪತ್ರ

(ಫೆಬ್ರವರಿ-ಮೇ-ಆಗಸ್ಟ್-ನವೆಂಬರ್)

ಸಂಪಾದಕ: ಬಿ.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಮಣ ಐತಾಳ

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ: ಟಿ.ಪಿ.ಅಶೋಕ, ಜಶವಂತ ಚಾಧವ್

ವಾರ್ಷಿಕ ವರ್ಗಣಿ: ಎಂಬತ್ತು ರೂಪಾಯಿ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ: ಅಕ್ಷರ ಗಣಕ, ಹೆಗ್ಗೋಡು,

ಮುದ್ರಣ: ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೧೭ ವರ್ಷ ಮೂವತ್ತೊಂದು ಸಂಚಿಕೆ ಮೂರು

೧.	ಕವಿತೆ - ಮಾತುಕತೆ	
	- ಕೆ.ವಿ. ತಿರುಮಲೇಶ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್	ಪುಟ ೦೧
೨.	ತೀಸ್ತಾ ಸೆಟಲ್‌ವಾಡ್ ಸ್ವಗತ	
	- ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ	ಪುಟ ೧೬
೩.	ಕವಿ ಅಡಿಗರ ಮೊದಲ ಕವನ 'ನನ್ನ ನುಡಿ'	
	- ಎಸ್. ಆರ್. ವಿಜಯಶಂಕರ	ಪುಟ ೩೮

MAATHUKATHE

August 2017 (Year 31 Issue 3)

Ninasam's Quarterly Newsletter

Published every February, May, August and November

Annual Subscription: Rs.80

FOR PRIVATE CIRCULATION

NINASAM HEGGODU (SAGARA) KARNATAKA 577 417

second cover

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ

ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ - ೫೨೨ ೪೧೨

ಈಚಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ (ಶೇಕ್ಸ್ಪಿಯರನ ಆ್ಯಸ್ ಯು ಲೈಕ್ ಇಟ್ ಕನ್ನಡ ರೂಪ - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ. ೨೦
ನಂದಿಕೇಶ್ವರನ ಅಭಿನಯ ದರ್ಪಣ (ಮೂಲ-ಅನುವಾದ-ಟಿಪ್ಪಣಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಮೇತ - ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ. ಹೆಗಡೆ)	ರೂ. ೧೩೦
ಅರ್ಥಾರ್ಥ (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು - ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್)	ರೂ. ೧೪೦
ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಶಭಾಷೆ (ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ - ಷೆಲ್ಡನ್ ಪೊಲಾಕ್, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ. ೨೨೫
ಸೇತುಬಂಧನ (ನಾಟಕ - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ. ೯೫
ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ: ಸಮಸ್ತ ಕಥೆಗಳು	
ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲಿತ ಆವೃತ್ತಿ	ರೂ. ೪೮೦
ಕಥನ ಕುತೂಹಲ (ಕಥನ ತಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಂಧಗಳು - ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್)	ರೂ. ೧೧೫
ಕತೆ ಕತೆ ಕಾರಣ (ಕಥೆಗಳು - ವೈದೇಹಿ)	ರೂ. ೧೪೫
ಕರುಣಾಳು (ಕವನ ಸಂಕಲನ - ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ)	ರೂ. ೫೫
ನೆನಪಿನಿಂದಿನ ಬಾಳಚಿತ್ರಣವ (ತಂಗಿ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನಿಂದ ಆಕೃ ಮಂಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಪತ್ರಮಾಲೆ, ೧೯೩೦ರಿಂದ ೧೯೯೦ರವರೆಗಿನ ಕಥನಗಳು - ಸಂ: ಡಾ ವಿಜಯನಳಿನಿ ರಮೇಶ್)	ರೂ. ೧೩೫
ಮಾಲತೀಮಾಧವ (ಭವಭೂತಿ ಮಹಾಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ರಂಗರೂಪ) - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.	ರೂ. ೯೦
ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ (ಕನ್ನಡಾನುವಾದ - ಆದ್ಯರಂಗಾಚಾರ್ಯ)	ರೂ. ೫೮೦
ಫಾಚರ್ ಫೋಚರ್ (ಕಥಾಸಂಕಲನ - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ) - ವಿವೇಕ ಶಾನಭಾಗ	ರೂ. ೧೫೫
ಜಗದ ಜತೆ ಮಾತುಕತೆ (ಕವನಸಂಕಲನ - ಕಮಲಾಕರ ಕಡವೆ)	ರೂ. ೮೦
ನುಡಿಯೊಡಲು (ಭಾಷೆ-ತತ್ತ್ವ-ಕವಿತೆ ಕುರಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು - ಮಾಧವ ಚಿಪ್ಪಳಿ)	ರೂ. ೧೦೦

Third cover

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನದ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಪುಸ್ತಕದಂಗಡಿ

www.aksharaprakashana.com

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಡಿ